

Datum
18 november 2002

Ons kenmerk
1916973/01

Exemplaar nummer

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
Eén

Aan : de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Via : de Secretaris-generaal
Van : Plv. Hoofd van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Betreft : Ontwikkelingen Irak

Hierbij doe ik u toekomen de risico-analyse Nederlandse betrokkenheid bij militair ingrijpen in Irak, die op verzoek van het CVIN voor de minister-president is opgesteld.

Gezien de geringe beschikbare tijd is ervoor gekozen de risico-analyse te beperken tot een aantal aandachtspunten, zonder uitvoerige nadere analyse of onderbouwing.

Spoedheidshalve is een exemplaar van deze risico-analyse tegelijkertijd aangeboden aan de coördinator van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

Risico-analyse Nederlandse betrokkenheid bij militair ingrijpen in Irak

In verband met een dreigend militair ingrijpen in Irak en de mogelijkheid van Nederlandse deelname hieraan, komt de AIVD op basis van de actuele informatiepositie tot de volgende risico-inschatting voor de Nederlandse nationale veiligheid:

Algemeen

- De risico-inschatting is in de eerste plaats afhankelijk van de vraag of een militair ingrijpen in Irak plaats vindt met een nieuw en expliciet mandaat van de VN-Veiligheidsraad of dat de Verenigde Staten samen met enkele bondgenoten besluiten om op basis van resolutie 1441 in te grijpen. In het eerste geval zal het ingrijpen een sterkere juridische basis en een bredere internationale steun hebben, hetgeen van invloed zal zijn op de reacties in zowel het Midden-Oosten als in Nederland.
- De risico-inschatting hangt ook nauw samen met de aard en omvang van de Nederlandse bijdrage aan het militair ingrijpen. De actieve deelname van Nederlandse strijdkrachten (bijv. luchtmobiele brigade of gevechtsvliegtuigen, maar met name de inzet van grondtroepen), zal tot grotere veiligheidsrisico's leiden dan de levering van patriots of het ter beschikking stellen van logistieke faciliteiten in Nederland.
- De wijze waarop Arabische media zullen reageren op een aanval op Irak zal voor een belangrijk deel de reacties van de bevolking in de betreffende landen bepalen, alsmede van invloed zijn op de Arabische en islamitische gemeenschappen in Nederland.

Gevolgen voor Nederland en Nederlandse belangen

- Indien Nederlandse troepen worden ingezet in noord-Irak dan bestaat de kans dat Nederlandse troepen betrokken raken bij het (Turks-)Koerdische conflict. Dit heeft implicaties voor de situatie in Nederland, aangezien een groot deel van de Iraakse gemeenschap in Nederland (60% van de 40.000 Irakezen) van Koerdische afkomst is.
- Indien Nederlandse troepen worden ingezet in zuid-Irak dan bestaat de kans op een confrontatie met de Iraanse terroristische organisatie Mujahedin-e-Khalq (MKO), die kampen heeft in dit gebied. Een treffen tussen Nederlandse troepen en de MKO kan repercussies hebben in Nederland, waar zich enkele tientallen leden en sympathisanten van de MKO bevinden.
- Er bestaat nog steeds grote onduidelijkheid over de vraag of Irak beschikt over massavernietigingswapens en of het land ook in staat is om deze in te zetten. Over het algemeen wordt ervan uitgegaan dat het Iraakse regime in ieder geval de intentie heeft om deze wapens te gebruiken. Het feit dat Irak recentelijk heeft geprobeerd om in Turkije het middel Atropine te kopen (een middel dat de gevolgen van zenuwgas tegengaat) kan hiervoor als een aanwijzing worden beschouwd. Behalve buurlanden en de Iraakse bevolking (met name de Koerden in het noorden en de Shi'ieten in het zuiden) lopen ook de geallieerde deelnemers aan een aanval op Irak het risico dat het Iraakse regime deze wapens tegen hen zal inzetten.

- Het grootste deel van de Turkse gemeenschap in Nederland zal zich naar alle waarschijnlijkheid conformeren aan het standpunt van de Turkse regering. Deze heeft reeds militaire faciliteiten beschikbaar gesteld en er zijn geen signalen dat de nieuwe Turkse regering daar anders over zal beslissen.

- Indien Nederland actief deelneemt aan een militair ingrijpen in Irak, zullen Nederlandse diplomaten, Nederlandse ambassades en ook medewerkers van hulpverleningsorganisaties die zich bevinden in landen in de regio, alsmede in andere Arabische en islamitische landen (bijv. Jemen) extra risico's lopen.

- De kans dat Israël een eventuele aanval door Irak zal vergelden, is aanzienlijk groter dan ten tijde van de vorige Golfoorlog. Indien Israël bij het conflict betrokken raakt zullen de veiligheidsrisico's verder toenemen. Daarbij moet worden gedacht aan toenemende onrust binnen de Joodse gemeenschap in Nederland en oplopende spanningen tussen Joden en moslims. Indien Israël betrokken raakt dan brengt dit extra risico's mee voor bekende Joodse objecten in Nederland (Israëlische ambassade, luchtvaart-maatschappijen, synagogen).

- Politiek en activistisch "links Nederland" heeft zich de afgelopen maanden reeds expliciet tegen een aanval op Irak gekeerd. Tot nu toe hebben de protesten een vreedzaam karakter (een voorbeeld is de grote demonstratie in Amsterdam op 26 oktober jl.). Indien de aanval op Irak daadwerkelijk wordt ingezet, zal het protest van activisten een militanter karakter krijgen.

- Voor een deel van de linkse activisten zal Nederlandse betrokkenheid bij een aanval op Irak aanleiding zijn voor het gebruik van (licht) geweld. Hiertoe zullen meer mensen zich aangezet voelen dan in de situatie waarbij Nederland niet actief deelneemt. Hetzelfde gaat op voor het activistische deel van extreem-rechts in Nederland.

- Een concrete inschatting van de dreiging van terroristische aanslagen geïnspireerd door het Iraakse regime is moeilijk te maken. Bekend is dat de Iraakse inlichtingendienst een

afdeling heeft waar mensen worden opgeleid voor terroristische activiteiten. De AIVD gaat ervan uit dat Irak beschikt over de kennis en middelen om NBC-terrorisme aan te wenden, maar ten aanzien van de intenties van het Iraakse regime bestaan geen concrete aanwijzingen. Wel heeft de AIVD de afgelopen tijd meerdere berichten ontvangen over de mogelijkheid dat het Iraakse regime groepen Irakezen naar westerse landen heeft gestuurd om bij een aanval op Irak aanslagen te plegen. Benadrukt wordt dat deze berichten niet bevestigd zijn en geen concrete (gerichte) dreiging bevatten.

- Hoewel er geen concrete aanwijzingen zijn dat er banden bestaan tussen het Iraakse regime en terroristische organisaties als Al Qa'ida, valt een dergelijke relatie niet geheel uit te sluiten. Al Qa'ida gebruikt de westerse inmenging in de Arabische wereld als argument om terroristische activiteiten te ontplooiën. Het valt niet uit te sluiten dat Al Qa'ida, of daaraan gerelateerde groeperingen, het plegen van aanslagen zullen gebruiken om extra verwarring en onrust te zaaien of om bijvoorbeeld Nederland te bewegen de militaire bijdrage te staken. In dat licht wordt opgemerkt dat Al Qa'ida de aanslag op Bali in rechtstreeks verband heeft gebracht met de Australische deelname aan de acties in Afghanistan.

- Indien de Nederlandse regering besluit om actief deel te nemen aan een militair ingrijpen in Irak, zal dit resulteren in een verhoogde dreiging tegen zowel Nederlandse bewindslieden als andere politici, met name hen die zich expliciet voorstander tonen van Nederlandse betrokkenheid.